PETRA OBCHOD S CIRKEVNÝMI POTREBAMI A KNÍHKUPECTVO MÁ NA SKLADE:

Veliký sborník (cirkevneslov.)	45,60
Trebník	22,80
Lidový sborník modliteb a zpěvů (český)	26,60
Pravoslavný katechismus (český a rus.)	9,50
Dr. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	25,–
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Prot. Aleš: **Liturgika** (česká)	2,85
Patriarcha Alexij: **Výbor z díla** (český)	10,–
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,–
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,–
Dr. J. Novák: **Sociální aspekt pravosl. ethiky**	17,–
Prof. Berezovský: **Dogmatika** (I. a II. diel	30,–
Prot. Leixner: **Všeobecné dějiny církevní**	27,–
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (slov.)	8,55
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (ruský)	7,40
Cirkevné právo	37,–
Homiletika	10,–
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie a výtvar. umenia**	15,–
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad histórie pravoslávnej cirkvi**	30,90
Beseda pravoslav. christianina (rus.)	1,90
Dr. Kernaševič: **Pastorálka**	18,–
Biblické dějiny brož. (český)	4,75
Biblické dějiny vázané (český)	6,55

Budúce číslo vyjde 10. mája 1966.

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 21-16. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Východoslovenské tlačiarne, n. p., Košice, závod Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Ročné predplatné pre zahraničie: 2 doláre. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať. Pošt. novinový úrad, Jindřišská ul. 14, Praha 1. – Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952. Z–16*61102

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

Ročník XII. – Orgán pravoslávnej cirkvi – Číslo 4/1966

Zo života prešovskej eparchie

Ustanovenie.

● **D. o. Vasiľ Kocur**, novokňaz, **bol dňom 15. 2. 1966 ustanovený za správcu farnosti Lomné**, okr. Bardejov.

Vysviacka.

● Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, **vysvätil dňa 5. III. 1966 br. Vasiľa Slivku, absolventa PBF, na diakona.** Dňa 6. III. 1966 v katedrálnom chráme v Prešove **bol potom o. diakon Slivka vysvätený pri slávnostnej archijerejskej sv. liturgii na kňaza.** Preosv. vladykovi Nikolajovi pri sv. liturgii asistovali d. o. mitr. prot. Spišák, riaditeľ ER, a d. o. mitr. prot. dr. A. Mihaľov, dekan PBF. Veľký počet veriacich bol prítomný pri týchto slávnostných chvíľach vysviacky nového služobníka oltára Božieho.

Vyznamenanie.

● **Dňa 6. III. 1966 dožil sa d. o. prot. A. Podhajecký, správca farnosti Ruská Nová Ves, šesťdesiatich rokov svojho života.** Pri tejto príležitosti **bol vyznamenaný J. Bl. metropolitom Dorotejom právom nosenia kríža s ozdobami.** Toto vyznamenanie jubilantovi odovzdal v mene J. Bl. metropolitu Doroteja Preosvietený vladyka Nikolaj pri slávnostnej archijerejskej sv. liturgii v Prešove, kde d. o. prot. Podhajecký v ten deň dirigoval bohoslovecký sbor.

Želáme jubilantovi do ďalších rokov jeho života ako aj do ďalšej jeho práce na viniči Pánovej veľa Božieho požehnania. Na mnohaja lita!

R. F.

CHRISTOS VOSKRESE!

„Sej deň jehože sotvori Hospoď, vozradujemsja i vozveselimsja v oň“. Áno, milí čitatelia, radujme sa, veseľme sa v tieto dni sviatkov Christovej Paschy.

Prajeme Vám veľa radosti, šťastia a Božieho požehnania do ďalšieho pozemského života. Mier vzkrieseného Christa nech prebýva vo všetkých dňoch Vášho života.

Nech vzkriesený Spasiteľ daruje svoj pokoj celému svetu na večné časy!

Voistinu voskrese!

Veľkonočné posolstvo

POSVÄTNEJ SYNODY PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKOSLOVENSKU DÔSTOJNÉMU DUCHOVENSTVU A VERIACIM.

„Christos voskrese iz mertvych!“

Dôstojní otcovia duchovní, sestry a bratia!

Po prípravných pôstnych dňoch času veľkopôstneho, kedy v rozmýšľaní a úvahách sme si pripomínali skutočnosť prekonania zla božským Spasiteľom, po úprimnom prežívaní obsahu evanjelských čítaní o Jeho nevine a odsúdení, o Jeho nesmiernej trpezlivosti,

utrpení, ale aj odpustení, o Jeho vyčerpávajúcom prekonávaní všetkých nástrah najhoršieho nepriateľa, samotného diabla — víťazí smrťou na kríži nad všetkou satanskou zlobou, a tým zachraňuje s konečnou platnosťou človeka.

Preto má Jeho smrť na kríži a slávne vzkriesenie vykupiteľský význam. Zvíťazil Darca života, nie ničiteľ života; zvíťazil Ten, ktorý priviedol človeka opäť k Bohu a nie Jeho hlavný odporca, ktorý pri každej príležitosti vábil a zvádzal človeka proti Bohu. Zvíťazil Ten, ktorý o sebe povedal: „Ja som vzkriesenie a život . . ." (Ján 11, 25).

Vzkriesenie Christovo napĺňa srdce veriaceho človeka vznešenou a neskonalou radosťou, ktorá už vtedy naplňala srdcia apoštolov a ktorá rozradostňuje i nás, dnešných vyznavačov Christových. Túto veľkú skutočnosť cítil silne i sv. apoštol Pavel, keď povedal, že bez viery v zmŕtvychvstanie Christovo bolo by všetko v kresťanstve márne. A práve vzkriesením Spasiteľovým sa obrodzuje a posiľňuje naša viera vôbec a najmä viera vo vlastné zmŕtvychvstanie a zahladenie našich neprávostí a previnení. Veď z hrobu Spasiteľovho nám zažiarilo odpustenie, ako výstižne pripomína sv. Ján Zlatoústy.

Vzkriesením Isusa Christa vyvrcholilo Jeho vykupiteľské pôsobenie. Ako sa rozhoreli srdcia učeníkov, keď sa s Pánom rozprávali na ceste do Emauz a spoznali, že všetko, čo predpovedal, sa stalo. Človek je zachránený a spasený. A táto skutočnosť sa odráža v radostných veľkonočných pravoslávnych spevoch a modlitbách.

Avšak naša radosť a oslava sv. Paschy je skalená myšlienkou, že nie všade na svete preniká radostné veľkonočné poznanie medzi veriacimi.

Po svojom zmŕtvychvstaní sa božský Spasiteľ zjavil svojim učeníkom a oslovil ich krásnym pozdravom: „Pokoj vám". Vari nemá pokoj trvalo prebývať v našich srdciach a vôbec vo vnútri každého človeka? Ako nás nemá znepokojovať stále trvajúca vojna vo Vietname so všetkými hroznými dôsledkami pre človeka, i vojnové ohniská v iných častiach sveta? Ako nás zarmucuje skutočnosť, že vo Vietname začali a stále vedú vojnové akcie aj kresťania, ktorí hádžu bomby na starcov, deti a ženy a ktorí sa trebárs odvolávajú i na Písmo sväté. Američania brutálne vedenou vojnou zapríčiňujú nesmierne utrpenie a škody vietnamskému ľudu, ktorý má plné právo na vlastné usporiadanie svojich záležitostí a svojho zriadenia.

Želáme svetu spravodlivý a úplný mier pre blaho celého ľudstva. Bez pokoja a mieru niet ozajstného života. Kedy pozná ľudstvo túto pravdu? My všetci i ostatní blížni v našej vlasti chceme získať pokoj, usilovať sa o mier, chceme kľud a potrebujeme pokoj pre spokojnú a mierutvorčiu prácu pre prospech všetkých. Uvedomujeme si, že mier sa nedá poznať z kníh, ale že ho získame životom, plnením pracovných povinností a zachovávaním prikázaní Božích. „A toto prikázanie máme od Neho, aby ten, kto miluje Boha, miloval brata svojho" (1 Ján 4, 21).

Voistinu voskrese!

† DOROTEJ
metropolita pražský a celého Československa

† NIKOLAJ
biskup prešovský

† METOD
biskup michalovský

† CYRIL
biskup trebišovský

Praha, v deň sv. Paschy 10. apríla 1966.

Slávny vchod Pána do Jeruzalema

Na konci pôstneho obdobia sme sa priblížili k Veľkému týždňu, kedy nám naša sv. pravoslávna cirkev pripomína posledné dni Spasiteľa sveta, pripravujúceho sa na dobrovoľné utrpenie. Tri a pol roka Isus Christos navštevoval Jeruzalem, avšak nikdy nevošiel doňho s takou slávou, ako po vzkriesení Lazárovom pred svojím utrpením. Dovtedy sa Pán stránil osláv, učil svojich žiakov pokore a tiež nechcel poskytovať svojim rozhnevaným krajanom príležitosť ku hnevu. Teraz však, aby sa naplnilo proroctvo Zachariášovo (9, 9), prijíma kráľovskú poctu od ľudu pri slávnostnom vchode do Jeruzalema, kedy sediac na osliatku, bol uvítaný jasotom ako kráľ, víťaz nad smrťou a zasľúbený syn Dávidov, Mesiáš Christos. Prečo tentoraz neodišiel pred uctievaním? Lebo sa priblížil čas, aby verejne a pred všetkými ukázal, že je pravým zasľúbeným Mesiášom. Jedni v Neho uverili, druhí však naliehavo žiadali od Neho priame vyznanie, že je skutočne Mesiášom (Ján 10, 24). Avšak Pán na začiatku svojej verejnej služby nezjavil otvorene svoju hodnosť kráľa a Spasiteľa, lebo zákonníci a farizeji by mohli ešte viac zatvrdiť svoje srdcia, a tak vážne prekážať Jeho kázňam. Teraz však, podľa slov sv. Teofylakta: **„Pán ide verejne, aby Jeho krajania, ak si to budú želať, pochopili Jeho slávu a poznali podľa toho, že sa na Ňom naplnili proroctvá."**

Pán vchádza do Jeruzalema podľa svojho zvyku prosto, pokorne a dokonca chudobne. To, čím bol okrášlený teraz Jeho vchod, bolo vytvorené z atmos-

féry akejsi tajomnej radosti, ktorá vládla Jeho ľudom a žiakmi. Vždy prichádzal peši, teraz však prikázal žiakom, aby Mu priviedli osliatko. Majitelia ochotne poskytli mladé zviera, ktoré ešte nebolo navyknuté na bremeno a dali ho priviesť ku Christu. Z úcty ku Christu potom apoštolovia položili svoje rúcha na osliatko, na ktoré Pán usadol. Začala sa skromná, v skutočnosti velebná púť Spasiteľova do Jeruzalema. **„Pastier dobrý ide položiť dušu svoju za otca, kráča Kráľ proti mučiteľovi, aby vyrval korisť od hada"** (sv. Metod Patarský). Zástup ľudu potom neustále rástol a mestom sa bleskovo rozšírila zpráva, že do Jeruzalema prichádza veľký prorok galilejský, ktorý vzkriesil Lazára. Pán, pokorný zatiaľ ako kráľ, zložil zo seba hodnosť a skromne putuje na osliatku. Zvláštny duchovný oheň, akési tajomné vábenie ku Christu sa zmocnilo ľudu. Všetci chceli preto nejakým spôsobom poslúžiť Spasiteľovi. S láskou zobliekali vrchný odev a kládli ho na cestu, kadiaľ prichádzal Christos na osliatku. Iní rezali konáre palmové a olivové, aj z iných stromov rastúcich pri ceste, mávali nimi a hádzali ich na cestu, volajúc: **„Hosana Synu Dávidovmu"**, čo značí: spas nás, synu Dávidov. Pri tomto neobyčajnom jasote zástupov padal dážď konárov na cestu pred Spasiteľom a silnelo volanie: **„Hosana"**.

Pán vidí, že táto radosť ľudu je podnietená márnymi nádejami. Chceli v Ňom vidieť pozemského kráľa, a tým Ho uznávať za zasľúbeného Mesiáša. Spasiteľ pre tento prípad nachádza splnenie vôle Otca svojho nebeského, ako ju predpovedali proroci. Rímski vojaci, ktorí sa starali o poriadok a starostlivo pozorovali beh udalostí, si príliš nevšímali tejto udalosti. Zato si ju povšimli závistliví zákonníci. Naplnení žiarlivosťou, bez hanby sa priblížili k Isusu Christu so slovami: **„Učiteľ, zakáž to svojim žiakom."** Jedinou vetou odmietol Pán ich svojhlavosť: **„Ak budú títo mlčať, volať budú kamene."**

Zahľadel sa Pán na Jeruzalem a horko zaplakal nad jeho budúcou skazou a nad osudom ľudu, ktorý zahubil Syna Božieho. Z Jeho očú tiekli slzy nekonečnej lásky, ktorá túžila po tom, aby zaslepený vyvolený ľud došiel ku spáse. Keď vošiel Pán do Jeruzalema, nastalo hnutie v celom meste. Sprievod sa uberal ku chrámu, hlásajúcemu slávu a veľkosť mesta. Nebolo to prvýkrát, kedy Pán vošiel do tohto chrámu. Teraz však vstúpil, aby naplnil dávne proroctvo: **„V tom hneď príde do chrámu svojho panovník, ktorého vy hľadáte"** (Mal. 3, 1). Keď vládca chrámu vstúpil do jeho posvätného priestranstva, uvidel tu neporiadok namiesto modlitieb a rozjímania. Pod kepienkom zbožnosti prekvitala tu škodlivá vášeň skúposti. Pán vzplanul horlivosťou pre slávu Otca nebeského a zamedzil ďalšiemu hanobeniu posvätného miesta hriechom mamony. Vyčistil svoj chrám od tohto bahna a odstránil trh, kde sa predávali veci potrebné k obetovaniu. Vyhnal svojím veliteľským slovom všetkých predavačov, a tak tajomne ukázal, že sa priblížila doba zrušenia starozákonných obetí. Tiež nás tým poučuje, aby sme vstúpili do chrámu so zbožnosťou, aby sme v ňom zotrvávali s bázňou Bo-

žou, keď sa modlíme. Hovorí sa o tom v cirkevných piesniach: **„Stojac v chráme Tvojej slávy, domnievame sa, že stojíme na nebesiach."** Pripomína sa nám tiež, že máme sa starať o svoj duchovný chrám, svoje srdcia a očisťovať ich od hriešneho nánosu.

Zo všetkých strán priestrannej budovy zbiehali sa k milosrdnému Uzdravovateľovi chorí, chromí a slepí a všetci boli uzdravení. Tieto divy znásobili všeobecnú radosť slávnosti, ku ktorej sa pripojili dokonca nevinné deti čistého srdca. Bolo dojemné vidieť, ako svojimi jasavými hlasmi naplnili chrám volaním: **„Hosana Synu Dávidovmu"**, opakujúc volanie zástupov, ktoré sprevádzali Isusa Christa mestom. Pán neodmietol dojemné volanie dietok, hoci tieto nechápali plný význam svojho volania, aby sa naplnilo proroctvo: **„Z úst nemluvniatok a tých, ktorí prsia požívajú, mocne dokazuješ silу"** (Žalm 8, 3). Zatiaľ čo deti oslavujú Pána, zákonníci, ktorí sa domnievali, že zachovávajú zákon, horia hnevom a závisťou pre rastúcu slávu Isusa z Nazaretu. Deti oslávili Pána, ale ich nepokorní otcovia sa pýtali:

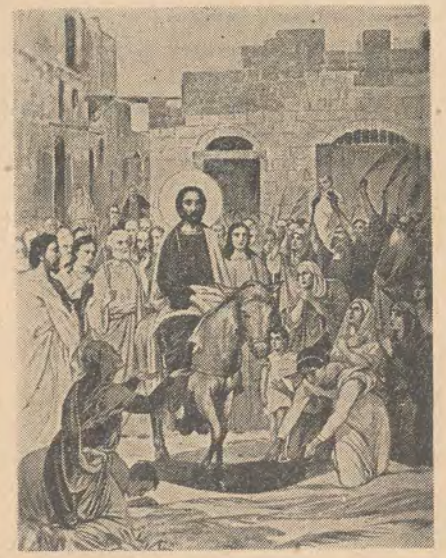

„I kto je tento?" (Mat. 21, 10). Mladé pokolenie oslavovalo Boha, dospelí sa však zlostne pýtajú: **„I kto je tento?"** Dojčence hovoria o Christu, ale plnoletí zákonníci sa rúhajú; deti zbožne oslavujú, ale kňazi, hnevom zaslepení, vyslovujú hriešne námietky. Vy, ktorí ste ukrutní, obráťte svoje srdcia k deťom svojim a učte sa Božím tajomstvám. Prečo, majúc svetlo slnka, prebývate vo tme? Ak ste synmi Siona, radujte sa spoločne so svojimi deťmi (Zach. 9, 9). Učte sa od nich. Sám Pán usmerňuje ich čisté srdcia k novému

bohosloviu, založenému na dávnom proroctve — týmito slovami karhá sv. Ján Zlatoústy tých, ktorí sa chystajú preliať krv Syna Božieho.

Toto napomínanie sa vzťahuje tiež na každého veriaceho človeka, ktorý sa vo svojom živote nepolepšuje, ale prebýva v hriechoch. Všetci sme hriešni a potrebujeme pokánie. Christova cirkev prebúdza svedomie človeka najmä vo vhodných chvíľach Veľkého pôstu kázňami svojich duchovných a najmä slovom Božím. Hľa, tento posvätný zápas sa blíži ku koncu. Sme teda povinní umyť svoje duše slzami pokánia a cnostným životom a zbožne pristúpiť ku sv. prijímaniu. Nech každý zváži sám v sebe, ktorý nedostatok odstránil, akú dobrú vlastnosť získal, ktorý hriech odvrhol, ktorú škvrnu zmyl, v čom sa polepšil? **„Ak zistí, že z pôstu získal duchovný úžitok tohto krásneho kúpeľa a ak sa presvedčí, že už sa postaral o svoje duchovné rany, nech pristúpi ku kalichu. Keď potom bol lenivý pri pokání a polepšení života, nech zostáva vonku a vojde len vtedy, až sa očistí od hriechu“** — poučuje nás sv. Ján Zlatoústy.

Prenikajúc do tajomstva sviatku vchodu Pána do Jeruzalema, dotkneme sa napokon ešte všetkých okolností, ktoré pomôžu nášmu poučeniu: 1. **odevov stlaných na zem,** 2. **ratolestí palmových** — znamení víťazstva, 3. **radostného jasania „Hosana...“.**

Sú tri nevyhnutné podmienky, ktoré máme my, deti pravoslávnej cirkvi, splniť, keď pristupujeme k Pánu nášmu Isusu Christu v Jeho presvätých tajinách. Po prvé máme vyznať hriechy, ktorých sme sa dopustili a zobliecť pred svojím duchovným otcom nečisté šaty hriechu minulosti a polepšiť svoj život, lebo každá spoveď nepredstavuje vždy pravé pokánie. Vyznanie hriechov má byť úprimné, bez zatajenia čohokoľvek a bez ospravedlňovania svojich zlých skutkov. Vtedy pokánie dosiahne svojho posvätného cieľa, odpustenia hriechov Bohom.

Potom, keď dokonáme úplné obrátenie k zbožnému životu, máme vysoko zdvihnúť víťazné ratolesti, lebo sme odstránili zo svojich srdc vášeň. A po tretie, s duchovnou radosťou a jasotom pokorného srdca pristupujeme k sviatosti prijímania, opakujúc zbožné slová: Hosana — Pane, poskytni nám spásu. Týmto spôsobom otvárame svojmu Spasiteľovi prístup do našej duše. Vieme, že On, ako milosrdný, prichádzal k odpočinku do domu spravodlivého Lazára a jeho zbožných sestier Marty a Márie. Je pripravený vstúpiť do príbytku našej duše, aby sa nikdy už s nami nerozlúčil v prítomnosti ani v budúcnosti, v živote bezkonečnom. Záleží na nás samotných, ako pripravíme svoje srdcia, kráčajúc za Christom, ktorý vstupuje do Jeruzalema. Pre našu spásu niet vhodnejšej chvíle než tieto sväté dni, kedy Syn Boží vstupuje do Jeruzalema dokonať našu spásu. Preniknime do hlbín utrpenia Pána, ktoré na seba vzal z lásky k nám. Zanechajme hriechy a všetkými citmi svojimi milujme Christa za Jeho milosť, ktorú nám dáva v diele nášho spasenia.

† METROPOLITA DOROTEJ.

Prot. dr. Andrej MIHAĽOV

Úvaha nad paschálnou radosťou

„Dnes vsjaka tvarj veselitsja i radujetsja, jako Christos voskrese“
(predspev 9. piesne paschálneho kánonu)

Vstúpili sme do sv. pôstu s pokáním, sebazaprením, spytovaním svojho svedomia, odpúšťaním viny jeden druhému a po celú pôstnu dobu sme rozjímali o tom, že Ten, Ktorý uzdravoval, tešil, kriesil, učil, bude nakoniec z ľudskej spoločnosti vylúčený ako nepotrebný, prijme kalich utrpenia a podstúpi dokonca medzi lotrami potupnú smrť ukrižovaním na Golgote.

Bolesť veľkopiatočná bola bolesťou nad hriechom. Z Olivetskej hory počuť hlas Veľkňaza: **„Smutná je moja duša až ku smrti“.** V zármutku takto sužuje sa Spasiteľ, ako ďaleko je človek od Boha, ako podľahol hrubosti, nenávisti, slepote a cynizmu, že radšej zločinca Barnabáša oslobodzuje, ako by mal nad Ním Pilát milosť vyrieknuť. Pre Syna Božieho nie je miesta na zemi. Musí byť z povrchu zemského odstránený. Začína klincovanie na Golgote, Božské telo pribíjajú na kríž, Syn Boží je medzi nebom a zemou, nakláňa na vztýčenom kríži v nesmiernom smäde a v mukách hlavu svoju a vypúšťa ducha (Ján 19, 30). Chasa sa raduje, že vraj už „Boha“ ukrižovali a je pod zemou pochovaný. Avšak nie všetci sa radujú. V ústraní ustrašení galilejskí rybári, verní učeníci svojho Majstra, smútia a kvília, avšak v ich srdciach stále znejú slová nádeje ich Učiteľa: **„Budete plakať a nariekať, ale Váš zármutok premení sa v radosť.“** (Ján 16, 20). **„Vstal, niet Ho tu...“** (Marek 16, 6). Táto paschálna zvesť vracia im sľúbenú radosť, ktorú im už nikto nevezme (Ján 16, 22), vracia vieru pre nový život, pre nový svet a spravodlivosť.

Po krátkom spomenutí týchto historických dejov vieme, že nik nám nemôže povedať, že je to výplod fantázie. Vzkriesenie Christovo je skutočnosť, o ktorej vydali svedectvo mnohí svedkovia, ktorí Ho videli pred vzkriesením i po vzkriesení a vkladali do Jeho rán prsty (Ján 27, 28). O Ukrižovanom a Jeho slávnom Vzkriesení svedčí nielen sv. evanjelium, ale aj židovský talmud, židovský historik Flavius, biskup aténsky Quadratus v liste cisárovi Hadriá-

novi v r. 108. Obete mučeníkov za Christovo učenie, posvätné miesta v Sv. zemi, rímske katakomby a dvetisícročná existencia Christovej cirkvi sú živými svedkami podstaty kresťanského učenia, ktoré nás upevňujú vo viere v Pána nášho Isusa Christa.

„Pokoj Vám!" (Ján, 19, 19). Slová vzkrieseného Spasiteľa, Jeho mierový pozdrav odohnal strach, prinavrátil istotu a naplnil srdcia Jeho učeníkov duchovnou radosťou. Spásonosná udalosť Pána nášho Isusa Christa, bez ktorej by nebolo nášho spasenia, sa stala pred dvetisíc rokmi. Či aj dnes **„v tento deň, ktorý učinil Hospodin"** nebudú v celom svete vyzváňať zvony a zvestovať Vzkriesenie Pánovo, či nebudú zvestované Jeho slúžobníkmi slová Spasiteľa **„Pokoj Vám"?** Budú! Lenže je otázka, či každému z nás, ktorí nosíme pečať milosti Božej sv. krstu, doľahne do srdc hlahol zvonov zmierenia a pokánia, ako aj pozdravné slová Spasiteľa, naplňujúce človeka blaženosťou a burcujúce ľudské svedomie ku tvoreniu dobrých skutkov.

My v našej cirkvi radostne oslavujeme sviatky sv. Paschy. Oslavujú tento svetlý sviatok v pokoji a v bratskej láske aj v mnohých mierumilovných krajinách, ale sú krajiny, kde pozdvihol brat na brata meč, kde svedomie otupelo a neštíti sa zahubiť smrtonosnými zbraňami aj šantivé, nevinné deti, bezbranných starcov a matky a kultúrne hodnoty, ako je to v trpiacom Vietname. Ach, kdeže je to svedomie vražedných Kainov? Nevidia lúč svetla pravdy, pokoja, lásky a zmierenia, žiariaci z hrobu Christovho, zloba zatienila svetlo, lebo **„ktorý zle činí, nenávidí svetlo"** (Ján 3, 20). Tak je to aj s americkými agresormi vo Vietname. Darmo sa budú pred svetom ospravedlňovať, že oni sú tam na pozvanie vlády Južného Vietnamu pre nastolenie pokoja, že oni majú svoje mierové návrhy na vyriešenie sporného vietnamského problému, nemôže ich ospravedlniť ten fakt, že v mierumilovnom ľudovodemokratickom Vietname oblaky dymu, prachu od stáleho bombardovania sa ešte nerozplynuli. Aj tu počuť hlas volajúceho Hospodina **„Kain, Kain! Kde je brat tvoj?"** Či vy nevidíte v kalužiach krvi svojich bratov Abelov, ktorých ste zavraždili? Veď krv nevinných volá po pomste. Čiňte pokánie a zvolajte s Dávidom kráľom: **„A hriech môj proti mne je vždycky"**. Nechajte vami už dosť spustošenú zem a prenechajte sporné otázky riešiť samotnému vietnamskému ľudu, ako si ich riešia aj vaše národy vo vašej krajine.

My, pravoslávni kresťania, majme na pamäti aj v tieto radostné paschálne dni, že ak chceme sa stať dietkami Božími, sme povinní konať dobro a šľachetné skutky nielen voči sebe, ale najprv voči spoločnosti, v ktorej žijeme. Isus Christos nám zanechal svoj pokoj, to znamená, že tento Boží pokoj sme povinní vytvárať v sebe

samých a prenášať ho do svojho okolia. Nesmieme zabúdať na strašné utrpenia a vojnovú katastrofu, ktoré zapríčiňujú medzi iným aj rozdelenie jednotlivých národov a sú nebezpečným ohniskom pre vzblknutie vojnových požiarov.

Milujme svoju pravoslávnu cirkev a hrde sa hlásme k jej slávnym dejinám, neodmietajme brať na seba ani jej slabosti, lebo pravá cesta je cesta bolesti a radosti.

„Je vzkriesenia deň, povznesme sa a druh druha objímme. Hovorme bratia tiež tým, ktorí nás nenávidia, a takto zvolajme: Christos voskrese iz mertvych, smertiju smerť poprav i suščim vo hrobi život darovav."

Svetlé Christovo Vzkriesenie

„Christos voskrese iz mertvych, smertiju smerť poprav i suščim vo hrobich život darovav." **Nie je to veľa slov, ale koľko v sebe skrývajú významu, radosti pre myseľ i city veriaceho človeka. Tieto slová nám hovoria o veľkom vykupiteľskom čine Bohočloveka Isusa Christa. Hovoria o udalostiach, ktoré samotnému vzkrieseniu predchádzali a ktoré vo Veľkom týždni sv. cirkev s dojatím spomínala a poučovala nás o nich, aby sa pevne zakotvili v našej pamäti. Pre našu spásu Syn Boží sa stal človekom, aby dosiahol odpustenia od spravodlivého Boha, urazeného hriechmi ľudstva. Isus Christos v našej prirodzenosti znášal útrapy, urážky, utrpenie a smrť. Smrť však nemohla mať vplyv nad Vládcom života, nad Stvoriteľom, ktorý** „zdržiava všetko slovom mocnosti svojej" **(Žid. 1, 3). Preto Christos tretieho dňa vstal z mŕtvych.**

Isus Christos trpel a zomrel, aby svojou smrťou potrel našu smrť, ktorá od Adamovho hriechu vládla nad všetkými Adamovými potomkami, ako učí sv. apoštol Pavel: „Ako skrze jedného človeka hriech na svet prišiel a skrze hriech smrť, a tak na všetkých ľudí smrť prišla" **(Rim. 5, 12). Christos zomrel, aby odňal smrti silu. Sila smrti pred Jeho smrťou bola strašná, lebo všetky starozákonné duše včítane spravodlivých privádzala do večného zatratenia. Isus Christos, keď sa Jeho ľudská duša oddelila od tela a Jeho telo bolo pochované, svojou dušou zišiel do „adu" a zvestoval tam svoje víťazstvo nad ním, t. j. tú radostnú a vytúženú zvesť o tom, že svojím utrpením a smrťou na kríži zadosťučinil pravde Božej, zmieril rozhnevaného Boha a daroval slobodu a večný život tým, ktorí čakali na oslobodenie Spasiteľom sveta. To je význam slov** „smertiju smerť poprav".

„I suščim vo hrobich život darovav". **Tento veľký dar Boží patrí nielen zomrelým, ktorí očakávali spásu vo viere v obetavého Spasiteľa, ale i všetkým nám, živým veriacim v Christa. Tejto veľkej pravde nás učí Christos Spasiteľ, hovoriac:** „Amiň, amiň, vravím vám: že kto slovo moje počuje

a verí Tomu, ktorý ma poslal, má život večný" **(Ján 5, 24). Čo znamená mať život večný? Isus Christos nám to vysvetľuje v modlitbe k Bohu Otcu:** „Toto je potom večný život, aby poznali teba samého, pravého Boha, a ktorého si poslal, Isusa Christa" **(Ján 17, 3).**

Hľa, preto pravoslávny kresťan s pocitom duchovného nadšenia vyslovuje slová: „Christos voskrese." V odpoveď mu znie: „Voistinu voskrese". **Hoci sú tieto slová krátke, sú plné veľkej svätosti pre naše srdcia, lebo v nich je základ našej viery. Tieto slová nám vravia o nedostižnej a s ničím neporovnateľnej radosti našej sv. pravoslávnej viery. Apoštol Pavel učil:** „A keby nevstal z mŕtvych Christos, vtedy je márna naša kázeň a márna je i viera vaša" **(1 Kor. 15, 14). V dvoch slovách** „voistinu voskrese" **spočíva i celá sila našej nádeje. V Symbole viery hovoríme:** „Čaju voskresenija mertvych i žizni buduščaho vika."

Svetlé Christovo vzkriesenie, ako sviatok najväčší sa vyznačuje zvláštnou slávnosťou a radosťou. Aj sv. cirkev vyzýva veriacich k dôstojnej oslave tohto sviatku, ako radí ap. Pavel: „... nie v kvase zloby a nešľachetnosti, ale v úprimnosti a v pravde..." **(1 Kor. 5, 7–8). To znamená, že každý kresťan sa má očistiť pokáním od zloby, lebo nenávisť podľa slov ap. Jána je smrť (1 Ján 3, 14), od nepravdy a neúprimnosti.**

V deň svojho slávneho vzkriesenia Christos zvestoval ľuďom nielen radosť, ale aj mier. Vzkriesenie Christovo je radostné aj preto, lebo sľubuje svetu, práve tak ako Jeho narodenie, mier, mier vytúžený a všeobecný.

Vzkriesený Christos, keď sa prvýkrát zjavil svojim žiakom, trikrát im riekol: „Mier vám!"

My, kresťania, spojení láskou k vzkriesenému Christu, sledujúc Jeho odkaz o mieri, láske a vzájomnom porozumení, venujme svoje úsilie veci mieru, jeho upevneniu na zemi, šťastiu celého ľudstva a lepšiemu životu pre všetkých.

† CYRIL,
biskup-vikár michalovský

BOH JE LÁSKA, PRETO ODPÚŠŤA.

Nedôvera v Božiu dobrotu, zúfalstvo, je vlastnosťou zlého ducha.

Tohto hriechu sa dopustil už Kain. Keď počul Boží rozsudok, neľutoval, neprosil o odpustenie, ale zúfalo volal: „Môj zločin je väčší, než aby som zaslúžil odpustenie" (Gen. 4, 13). Podobne zúfal aj Judáš a skončil samovraždou. Pekne o ňom povedal bl. Augustín: „Judáš zahynul nie preto, že zradil Majstra, ale preto, že zúfal nad Jeho dobrotou." Keby sa bol pokoril, prosil o odpustenie, bol by dostal odpustenie, podobne ako apoštol Peter.

„Christos voskrese"

„Ašče kto blahočeštiv i bohoľubiv, da nasladitsia seho dobroho i svitlôho toržestva" (Slovo Jána Zlatoústeho na pasch. utreni).

S Božou pomocou sme sa dožili opäť pravoslávneho Sviatku sviatkov, svetlého dňa Christovho zmŕtvychvstania. Nikto nikdy nespočíta, koľkokrát sa v tomto období budeme navzájom pozdravovať: „Christos voskrese — voistinu voskrese!" **Tento pozdrav sťa svätý oheň zapaľuje naše kresťanské srdcia k radosti z víťazstva nad smrťou, z pravdy, že** „Christos vstal

z mŕtvych, smrťou smrť potrel a tým, ktorí sú v hroboch, život daroval". **Tieto slová povzbudzujú pravoslávnych kresťanov celého sveta najmä vo svätej veľkonočnej noci. Prebúdzajú v srdciach radosť zo vzkriesenia Christovho. Sv. ap. Pavel poúča:** „Ale ak Christos nevstal z mŕtvych, tak teda je márna i naša kázeň a márna je i vaša viera" **(I Kor. 15, 14). Ozaj, keby nevstal Christos z mŕtvych, zostal by pre ľudstvo veľkým, spravodlivým a svätým učiteľom, ale nebol by pre nás všemohúcim Bohom a Nebeským Otcom. Vstal z mŕtvych v túto svätú noc, ktorú sme s toľkou nádejou očakávali a svetlo z hrobu ožiarilo radostné dni veľkonočných sviatkov.**

Christos vstal z mŕtvych! Veríme v túto pravdu a hlásame ju spolu s celou cirkvou. Každú nedeľu v roku si na utreni pripomíname „Voskresenie Christovo vidivše..." **Prečo cirkev hovorí** „vidivše"? **Nie je to omyl? Nie, lebo každý z nás má oči telesné a duchovné — oči viery. Telesnými očami vidíme okolie, prírodu. Očami viery vidíme nebeský Jeruzalem, zmŕtvychvstavšieho Christa, vidíme rajskú blaženosť, kde ako svetlá žiaria preslávení svätci — ozdoba nebies. Týmito očami viery spolu s miliónmi kresťanov aj počas týchto sviatkov vidíme vzkrieseného Christa a skláňame sa pred Ním tak, ako tí, ktorí žili pred nami a ktorí budú žiť po nás. Pre nás nemôže byť nič cennejšie ako tá pravda a skutočnosť, že zmŕtvychvstavši Christos potrel svojou smrťou smrť. Vstal z hrobu ako Pán života i smrti. Svojím vzkriesením potvrdil to, že pre nás už smrť nejestvuje, že sa stala len prechodom do večnosti. Ako prijímame tieto pravdy? Prijímame ich svätou vierou! Viera nás vedie do kráľovstva zmŕtvychvstavšieho Christa. Viera je sila a opora kresťanov vo všetkých dňoch ich pozemského života. Viera prináša cestou pokánia zmierenie, v životných ťažkostiach uľahčenie; ona zohrieva, teší, posilňuje. Niet takého utrpenia, ktoré by sme silou viery neprekonali.**

V týchto svätých a radostných dňoch, keď nás Christos objíma svojou božskou silou, sme zvlášť vnímaví voči Jeho pozdravu „Pokoj vám". **To je pravý dar nebies. Tento dar ľudstvu, utvrdený vstavším Christom má byť pre nás zákonom a základom pre dorozumenie medzi národmi a cirkvami. Keď Christos takto pozdravil ustrašených, neistotou naplnených apoštolov, títo hneď uverili, že medzi nich prišiel Ten, Ktorého čakali. Rozohnal svojou prítomnosťou nepokoj, strach, neistotu. Christos ich posilnil morálne. V Christovi máme oporu aj my, keď sa budeme usilovať o nastolenie dobrých vzťahov medzi ľuďmi, lebo povedal:** „Ja som s vami po všetky dni až do skonania sveta" **(Mat. 28, 20).**

Nech sa naša veľkonočná radosť z víťazstva zmŕtvychvstavšieho Christa neskrýva len v našich srdciach, nech sa vylieva z našej kresťanskej duše a nech zaplaví radosťou celý kresťanský svet. Nech zvestuje pravdu o víťazstve nad smrťou a temnotou. Nech panuje svetlo, pokoj, pravda, porozumenie na zemi. Volajme preto víťazne: „Christos voskrese!".

Prot. M. Olexa.

O sv. liturgii

Slovo náboženstvo či religia znamená spojenie (pochádza od latinského slovesa: religo = spojovať; religio = zväzok) človeka s Bohom, podľa ktorého Boh vedie človeka k určitému cieľu a človek Ho slobodne a vedome nasleduje.

Jedným zo spojení človeka s Bohom je aj naša modlitba — bohoslužba. Modlitba je jednou z povinností každého kresťana. Ju ako svätú povinnosť každého kresťana voči Bohu predpisuje tak Písmo sv. ako aj sv. podanie. V Písme sv. nachádzame priame príkazy Božie, ktoré nám kladú za povinnosť modliť sa: **„Bdite každého času, modliac sa, aby ste boli uznaní za hodných uniknúť všetkému...", „bdite a modlite sa, aby ste nevnikli do pokušenia! Duch síce je ochotný, ale telo je krehké".** (Luk. XXI, 36; Mat. XXVI, 41).

Na modlitbu, ako nutnú a vážnu povinnosť poukazovali aj sv. apoštoli, a to nielen slovom, ale aj skutkami. Oni nie len slovami nás poučujú: **„Neprestajne sa modlite, vo všetkom ďakujte"** (I. Solun. V, 17—18), ale aj sami stále **„zotrvávali jednomyseľne na modlitbe"** (Skut. I, 14, atď.).

O vážnosti a nutnosti modlitby hovoria a píšu veľmi často aj sv. otcovia a učitelia cirkvi, ktorí z vlastnej skúsenosti poznajú význam a úžitok modlitby. Tak sv. Ján Zlatoústy píše: **„Keď sám Hospodin sa modlil, keď apoštoli sa modlili, keď všetci svätí sa modlili, keď tí, ktorí mali veľkú vieru a nepoznali na sebe žiadnych priestupkov, cítili potrebu sa modliť, — v modlitbe zotrvávať stále a neslabnúť, ako môžeme my, ktorí máme na tisíce slabostí, nepoužívať proti nim liek modlitby?"** (Slovo 2. o modlitbe).

Aby ešte lepšie bolo utužené spojenie človeka s Bohom, Hospodin náš Isus Christos nielen že nás naučil sa modliť (Mat. VI, 9—13), ale ustanovil aj sv. Eucharistiu, v ktorej sa podáva telo a krv Pánova — **„chlieb, ktorý zostúpil z neba"**, a **„kto bude jesť"... „bude žiť naveky"** (Ján VI, 49—50). Vo sv. eucharistii spojuje sa teda človek s Bohom nielen duchovne, t. j. modlitbou, ale aj materiálne — prijímaním tela Christovho, čím sa plní sľub Pánov, daný pri rozlúčke so sv. apoštolmi, že bude s nimi **„po všetky dni až do skončenia sveta"** (Mat. XXVIII, 20—). Takto sa stal Isus Christos nielen zakladateľom cirkvi, ale aj zakladateľom novozákonnej bohoslužby — sv. liturgie. Ale keďže ani najchudobnejšie náboženstvo nemôže postrádať určitých bohoslužobných foriem, ani kresťanstvo sa nemohlo vyhnúť tomu, aby si nevybudovalo bohoslužbu. Treba ale zdôrazniť, že Písmo sv. nepodáva nijaký vzor novozákonnej bohoslužby — liturgie. Isus Christos ponechal svojim učeníkom voľnú ruku na tomto poli, nakoľko im sľúbil Ducha svätého, **„ktorého pošle Otec", a ktorý ich „naučí všetkému"** (Ján XIV, 26).

Pretože je sv. liturgia najhlavnejšou bohoslužbou v obrade našej cirkvi,

bohatá svojou rituálnosťou a významná svojím obsahom, zaumienili sme si, že na stránkach nášho časopisu podáme bližšie vysvetlenie o jej vzniku a symbolickom význame. Tým chceme ešte bližšie priblížiť tam pojednávaný dej srdciam pravoslávneho kresťana.

Keď chceme hovoriť o vzniku sv. liturgie, musíme sa pozrieť do sv. Písma, kde uvidíme, že sv. tajna eucharistie, čiže sv. liturgia, bola ustanovená samým Spasiteľom naším Ísusom Christom na Jeho poslednej večeri s učeníkmi, keď povedal: **„Vezmite, jedzte, toto je moje telo“**, a **„pite z neho všetci, lebo toto je moja krv tej novej zmluvy, ktorá sa vylieva za mnohých na odpustenie hriechov“** (Mat. XXVI, 26—28); **„toto čiňte na moju pamiatku“** (Luk. 22, 19). No ešte skôr, predtým, Spasiteľ odhalil tajnu prijímania Jeho Tela a Krvi. V skutočnosti hneď po prvom zázračnom nasýtení 5000 ľudí piatimi chlebmi, t. j. ešte pred Premenením na hore Tábor a pred slávnostným vstúpením do Jeruzalema, správne povedané v dobe medzi prvou a druhou paschou Svojho spoločného slúženia, keď hovoril v Kafarnaume o Chlebe Života (Ján VI, 24—66). V podstate táto kázeň delí sa na dve časti: predbežnú, v ktorej On hovorí viacej o starozákonnom prototype eucharistie, a na samotné učenie o nebeskom Chlebe Života. Hovoriť o starozákonnom symbole eucharistie pohnuli Isusa Christa sami učeníci, ktorí si spomínali pri zázračnom nasýtení 5000 ľudí na starozákonný zázrak s mannou, ktorá padala z neba: **„To je ten chlieb, ktorý Vám dal Hospodin na pokrm“** (Exod. XVI, 15). Pán sa veľmi často stretával. s úzkym nacionálnym fanatizmom Židov a ich známou strnulosťou (ťažkopádnosťou), neschopnou zdvihnúť sa nad hladinou historického chápania biblických faktov. Preto bolo treba poukázať na tú skutočnosť, že manna bola len predobrazom sv. eucharistie. Manna bola symbolom večného Chleba.

Manna bola zázračným pokrmom, padajúcim z neba a eucharistia je pravé Telo Christovo. Manna padala len po určitú dobu a eucharistia je ustanovená na večné časy. Sv. Cyril Alexandrijský vo svojom komentári k evanjeliu sv. Jána takto vysvetľuje túto vec: **„Manna živila v púšti jedine židovský národ, hoci na celom svete jestvujú nespočetné množstvá aj iných národov. Pravdivý Chlieb Života, ktorý zostúpil z neba, má živiť svet (vesmír) a dávať mu dokonalý život“.**

Ale obráťme sa k druhej časti Christovej kázne v Kafarnaume. V tejto časti sú dve hlavné myšlienky Pánove, a to: a) Eucharistia vzkriesi toho, kto ju používa, b) Eucharistia je zároveň zjednotenie s Christom pre tých, ktorí ju prijímajú.

Skutočne ako predobraz eucharistie manna mohla vyživiť len fyzickú stránku cestujúcich Židov v púšti a ako taká mala iba dočasný význam. Večný zmysel eucharistie spočíva vo vzkriesení z mŕtvych a večnom živote. **„Ja som chlieb života. Vaši otcovia jedli mannu na púšti a zomreli; ale toto je Chlieb, ktorý zostúpil z neba, aby z neho jedol človek a nezomrel“** (Ján VI, 48—50). Tento Chlieb, t. j. Telo Christovo dáva sa za život sveta a ten, kto bude jesť z toho chleba, bude žiť naveky, a ten, kto nebude jesť Telo Syna človeka a piť Jeho krv, nebude mať v sebe života. (Ján VI, 51—53). **„Kto je moje telo a pije moju krv, má život večný a Ja ho vzkriesim v posledný deň“** (Ján VI, 54).

Sv. Cyril Alexandrijský komentujúc VI. kapitolu 51. verš, takto dogmatizuje o tejto veci: **„Nakoľko Životvorné Slovo Božie ťa preniklo, Ono Ho (t. j. Telo) premenilo na vlastnú akosť, t. j. život a keď sa s ním úplne zjednotilo nevýslovným spôsobom zjednotenia, učinilo ho životvorným, aké je aj Ono samo od prírody. Preto Telo Christovo oživuje tých, ktorí sa stávajú Jeho spoluúčastníkmi, nakoľko Ono vyháňa smrť, keď sa zjavuje medzi zomierajúcimi a odstraňuje tlenie (pominutie).“** Sv. Ján Zlatoústy k tomu dodáva:

„V Starom zákone bola sľúbená dlhá večnosť a mnoholetie, ale teraz sa sľubuje naprosto dlhá večnosť, život ‚ktorý nemá konca“. Podľa toho eucharistia je jediné predmetné spojenie naše so zomrelými. V pravoslávnej proskomídii, s ktorou sa budeme zaoberať, toto spojenie so svetom zomrelých sa zvlášť vyjadruje, vďaka modlitebnej spomienke na živých a mŕtvych pri vyberaní častíc z prosfory a potom pri ponorení týchto v kalichu do sv. Krvi, pri slovách: **„Otmyj, Hospodi, hrichy pominavšichsja zdie, kroviu Tvojeju čestnoju...“** Z tohto je jasné, že eucharistia má ekleziastický zmysel a význam. Spasiteľ hovorí: **‚Ten, kto je moje telo a pije moju krv, zostáva vo mne a ja v ňom“** (Ján VI, 56). Každý teda, kto prijíma tajomstvo Pánovo v eucharistii, stáva sa členom Jeho mystického Tela, t. j. Cirkvi. Eucharistia je Telo Christovo a Cirkev, podľa sv. apoštola Pavla, je tiež Telo Christovo. (Efež. IV, 15—16; Kol. I, 24).

Taký je teda tento mystický Chlieb Života, Chlieb nebeský, ktorý zostúpil z nebies a podľa tela narodil sa z Prečistej Panny Márie v mestečku Betleheme, ktoré znamená tiež dom chleba. Dnes sa menuje Beth Lachm. Má okolo 8000 obyvateľov a leží pri ceste z Jeruzalema do Hebronu, 7 km južne od Jeruzalema, v pokolení Judovom. Tu na mieste jaskyne stojí dnes pamätná bazilika s nadpisom: **„Narodenie Pána“**, ktorú dala vystaviť cisárovna sv. Helena r. 330.

Kázňou v Kafarnaume Spasiteľ chcel svojich učeníkov pripraviť k Poslednej Večeri, k eucharistii, nakoľko toto bolo pre mnohých nepochopiteľné, čo vidieť aj z toho, že po týchto slovách mnohí z Jeho učeníkov, keď to počuli, povedali: **„To je tvrdá reč; kto ju môže počúvať!“** (Ján VI, 60). **A „od tej chvíle odišli mnohí z Jeho učeníkov naspäť a nechodili viacej s Ním“** — píše sv. evanjelista Ján (V, 66).

(PK)

(Pokračovanie.)

Slovo na „nedeľu o razslablennom“

Na svojej pozemskej púti zastavil sa jedného dňa Isus Christos pri bestesdskom rybníku. Sv. evanjelista Ján nám toto zastavenie líči ako dôležitú udalosť a spomína uzdravenie mŕtvicou raneného, ktorý pri tomto rybníku ležal už 38 rokov nevládny (5, 1—15). Nebola to prvá zastávka Isusa Christa pri tých, ktorí potrebovali Jeho pomoc. On liečil, pomáhal, zachraňoval, povzbudzoval a odpúšťal každému, kto Ho o to požiadal.

Veľmi žalostný je pohľad na človeka, ktorý leží na svojej posteli a je odkázaný na milosť a nemilosť ľudí. Chcel by byť zdravý, chodiť, žiť ako druhí, ale jeho údy sú nehybné. Na každý pohyb potrebuje pomoc druhých. A práve táto pomoc chýbala tomuto chorému. Preto jeho prosba k Spasiteľovi znie: „Pane, nemám nikoho, kto by ma zaniesol k rybníku...“

Na chorobu sa dívame ako na dôsledok nejakej poruchy v organizme. O duchovnej stránke choroby nám hovorí kniha Ekleziastikus toto: „Kto sa však dopustí hriechu pred Stvoriteľom svojím, upadne do rúk lekára“ (Kap. 38, v. 15). Ináč povedané, za hriechy sme niekedy trestaní chorobou. Ten, kto sa nechráni pred hriechmi, upadne do choroby a musí hľadať pomoc u lekára. Chorý, o ktorom hovoríme, potreboval lekára tela i duše. Týmto lekárom bol sám Spasiteľ Isus Christos, ktorý svojou božskou silou chorého vyliečil a prikázal mu: „Vstaň, vezmi aj posteľ a kráčaj!“ **(v. 8).**

Príslovie hovorí, že „nemoc nechodí po horách, ale po ľuďoch“. **Jeden do choroby upadne skôr, druhý neskôr, jeden ochorie ľahko, kým druhý ťažšie. Ľudia, ktorí onemocnia, často dostávajú akýsi strach pred smrťou. Každý si**

kladie otázku: „A čo keď náhodou zomriem?“ **Tieto obavy pramenia z ľudskej slabosti a zo zodpovednosti za svoj život pred Pánom. Bleskovo si zrekapitulujeme v chorobe svoj život a hneď nájdeme množstvo skutkov, ktoré neboli v súlade s prikázaniami Božími. Tieto zlé skutky spôsobujú náš strach pred odchodom z tohto sveta.**

Ako sa máme chovať v chorobe nám najlepšie hovorí príklad zo Starého zákona. Keď ochorel Ezechiáš, kráľ judský, na smrť, prišiel k nemu prorok Izaiáš a povedal mu: „Takto hovorí Pán: usporiadaj si dom, pretože zomrieš a nebudeš žiť.“ **(Iz. 38, 1). Kráľ nezúfal, nebál sa, ale obrátil sa k stene a modlil sa k Pánu Bohu. Jeho modlitby boli také vrúcne, že mu Pán predĺžil život o 15 rokov. Pre nás je to poučením, aby sme si svoj dom — dušu, pripravili už tu na zemi k stretnutiu so Stvoriteľom. Dbajme o to, aby sme si život nepokazili ešte v poslednej chvíli. Svoje materiálne záležitosti vyriešme ešte na sklonku svojej staroby tak, aby sme zvyšné dni mohli venovať rozmýšľaniu a modlitbe. K tomu nás vyzýva aj sv. Písmo:** „Synu, pri nemoci sa nezanedbávaj, ale sa modli k Pánovi a On ťa uzdraví“ (Ekl. 38, 9). **Nik z nás nepozná hodinu svojho konca, preto dušu treba dôkladne očistiť. V chorobe neodkladajme sv. pokánie. Kto vie, či neskôr bude času. Tí, čo odmietli stretnutie so Spasiteľom, zapríčinili si sami svoje vlastné zatratenie.**

V nemoci pamätajme aj na zvodcu, ktorý vidí naše slabé sily a usiluje sa nás zviesť z cesty spásy na cestu večnej záhuby. Svoju vieru posilnime dobrodením, ktoré je pre nás liekom k uzdraveniu: „Vtedy ako zora vypukne ti svetlo a uzdravenie vyklíči ti náhle“ **(Iz. 58, 8).**

Aj v nemoci pamätajme na naše kresťanské povinnosti, zásady a prikázania. Jednou takouto povinnosťou je prijatie sv. tajiny pomazania chorých (jeleopomazanija). Počujme, čo o tom hovorí sv. ap. Jakub: „Je niekto z vás chorý? Nech si povolá starších cirkvi a nech sa modlia nad ním a pomažú ho olejom v mene Pánovom. Modlitba viery zachráni nezdravého, Pán ho pozdvihne a odpustí mu, ak sa dopustil hriechov“ **(5, 14—15). Z tejto modlitby máme trojaký osoh, o ktorom veľa ľudí nevie. Je to záchrana pred večným zatratením, vyliečenie („Pán ho pozdvihne“) z choroby a odpustenie našich pokleskov. Táto sviatosť nás lieči teda nielen z telesnej choroby, ale aj z hriechov.**

Ozaj, veľká je láskavosť Spasiteľa voči nám hriešnym, ktorí si často ani nezaslúžime takého milosrdenstva. K tejto sv. tajine nepristupujme so strachom pred smrťou, ale s nádejou na život. Takto duševne pripravení môžeme prijať Telo a Krv Pána, ktoré sú nám zálohou na život večný, ako sa o tom sám Spasiteľ zmienil: „Kto je Telo moje a pije Krv moju, má v sebe život večný a ja ho vzkriesim v deň posledný“ **(Ján 6, 55).**

Aj v posledných dňoch života buďme príkladom pre všetkých. Svojím dobrým kresťanským životom dávajme príklad, ako nám prikazuje aj kniha Eklez: „V deň, keď dokončíš dni života svojho, vo chvíli odchodu svojho rozdaj dedičstvo svoje“ **(33, 24). Klenoty duchovného života netreba ukrývať, ale treba ich rozdať, aby aj ostatní boli ich prostredníctvom spasení.**

Trpezlivo znášajme chorobu. Veriaci sa pozerajú na smrť ako na dvere do večného nebeského kráľovstva. Smrťou sa človek — kresťan — dostane zo sveta pozemského do sveta spásy. Náš život má smerovať k večným ideálom, ako hovorí ap. Pavel: „Túžim už zomrieť a byť s Christom“ **(Fil. 1, 23).**

Ranený mŕtvicou tíško a skromne ležal na svojej posteli a očakával hodinu svojho vyliečenia. Jeho túžba bola splnená. Keď sa budeme obracať k Spasiteľovi, príde aj nám pomoc v tej poslednej hodine. Nech nás na tejto ceste sprevádza modlitba a viera v život večný v Kráľovstve nebeskom.

Pavel Dancák, duchovný.

Štefan Horkaj, duchovný.

Svedkovia vzkrieseného Isusa Christa

„Toho istého Isusa vzkriesil Boh, čo sme my svedkami všetci“ (Sk. ap. 2, 32).

Koľkokrát táto hlavná myšlienka prvej kázne apoštola Petra v deň Zoslania svätého Ducha zaznela v rôznych slovách kázní aj u ostatných apoštolov a ich nasledovníkov, ktorí tiež boli svedkami vzkrieseného Isusa. Sám Isus Christos hovoril o tomto svedectve, ktoré o Ňom budú vydávať sv. apoštolovia. Pred nanebevstúpením im povedal: **„Ale prijmite moc svätého Ducha, Ktorý príde na vás a budete mi svedkami v Jeruzaleme i po celom Judsku i v Samárii a tak až do poslednej končiny zeme“** (Sk. ap. 1, 8). Tieto slová platili o tých apoštoloch, ktorí od počiatku boli očitými svedkami Jeho verejného života, utrpenia, smrti a slávneho vzkriesenia.

Pred bránou mesta Damašku vyvoľuje si Isus nového apoštola a aj jemu určí podiel na tomto zvestovaní. A tento svedok Isusa Christa zmŕtvychvstavšieho je ozaj veľkým svedkom, lebo učenie Christovo nesie do mnohých končín zeme so všetkým zápalom a elánom. Len si spomeňme na to, ako za svojho pobytu v Korinte vykladal tamojším kresťanom: **„Lebo medzi prvým som vám vydal, čo som aj prijal, že Christos zomrel za naše hriechy podľa písiem a že bol pochovaný a že v tretí deň vstal z mŕtvych podľa písiem a že sa ukázal Kéfašovi, potom dvanástim“** (1. Kor. 15, 3—8). Pozoruhodné a významné je u tohto svedka Christovho na tomto mieste, že kázanie o smrti a vzkriesení Isusa Christa bolo **„medzi prvým“**, o ktorom hovorí.

Aj ostatní apoštoli podobne kázali a svedčili o Božskom Spasiteľovi ako o Božom Synovi, ktorý synovstvo dokázal zmŕtvychvstaním. A touto úlohou svedkov sú poverení všetci kresťania, ktorí sme pokrstení a veríme. Treba, aby sme aj my nasledovali apoštolov a kázali o Ňom, ako o Božom Synovi, ako o našom Spasiteľovi, aby sa nad nami splnili Jeho slová: **„Ten, kto uverí a pokrstí sa, bude spasený, a kto neuverí, bude odsúdený“** (Mr. 16, 16).

Prepodobná Mária Egyptská

Životopis tejto divnej svätice napísal sv. Sofronij, patriarcha jeruzalemský. V životopise sa hovorí, že starec Zosima, jeromonach, odišiel raz v čase Veľkého pôstu do púšte Zajordánskej. Išiel asi dvanásť dní púšťou, keď zrazu zbadal ľudskú bytosť. Bolo to vychudnuté telo ženy s bielymi vlasmi. Žena, keď uvidela Zosimu, začala utekať a skrývať sa pred ním. Starec zrýchlil krok, aby ju dohonil, ale ona utekala ďalej až k potôčku, kde si ľahla na zem, kričiac: „Otče Zosimo, prepáčte mi, prosím pre Boha, že nemôžem na vás pozrieť, lebo som skoro nahá". Starec Zosima sa veľmi začudoval, že tá žena vie jeho meno a hodil jej svoj plášť, do ktorého sa obliekla a prišla k nemu.

Mária mu neskôr rozprávala o svojom živote. Narodila sa v Egypte. Od svojich dvanástich rokov žila nemravným životom v Alexandrii. V túžbe po zmene odišla po sedemnástich rokoch do Jeruzalema. Keď ale prišla do svätého mesta, chcela navštíviť chrám. Videla, že do chrámu ide veľa ľudí, kresťanských pútnikov, aby sa poklonili svätému krížu. Keď vošla, uvidela v chrámovej sieni ikonu presvätej Bohorodičky, ktorej pohľad sa videl Márii veľmi čudný, ako keby jej Bohorodička niečo vyčítala... Mária padla na kolená pred ikonou a vrúcne sa modlila k Bohorodičke, spovedajúc sa Jej zo všetkých svojich hriechov. Prosila Bohorodičku, aby smela vstúpiť do sv. chrámu a pobozkať sv. kríž, lebo sama cítila, že toho nie je hodná. Po úprimnej a kajúcnej modlitbe nastal v jej duši akýsi prelom a prerod: vstala a išla sa poklonić sv. krížu. Keď vychádzala z chrámu, zastavila sa opäť pred ikonou Bohorodičky, ďakujúc Jej za milosť. V tom momente, ako keby počula hlas, hovoriaci: „Ak prejdeš Jordán, nájdeš uspokojenie a mier!" Mária si hneď kúpila tri chleby a pustila sa za rieku Jordán. Druhého dňa pristúpila ku sv. prijímaniu v kláštore sv. Jána. V púšti potom prežila plných 48 rokov vo veľkých útrapách, v strachu, pôste, v modlitbách a v boji s pokušením. Jedla zeleninu, šaty už nemala. Teraz, keď stretla otca Zosimu, prosila ho, aby o rok opäť prišiel a doniesol so sebou sv. Dary, lebo by chcela prijímať.

O rok neskôr, v dohodnutý deň, došiel starec Zosima a s údivom sa díval, ako Mária prešla rieku Jordán práve tak, ako Mojžiš Červené more. Po prijímaní Mária žiada Zosimu, aby o rok opäť prišiel. Ten splnil jej želanie. Keď však o rok prišiel, našiel jej mŕtve telo, v záhlaví ktorého bolo napísané prstom v piesku: „Pochovaj, otec Zosima, telo pokornej Márie, ktorá zomrela 1. apríla, v noci spásonosných utrpení Christových, po sv. prijímaní a odovzdaj môj prach prachu." Tak sa dozvedel otec Zosima, ako sa nebohá volala, ako aj to, kedy zomrela. Bolo to okolo r. 530.

Pravoslávna cirkev spomína prepodobnú Máriu Egyptskú najmä v piatom týždni Veľkého pôstu, ako príklad úprimného a skutočného pokánia.

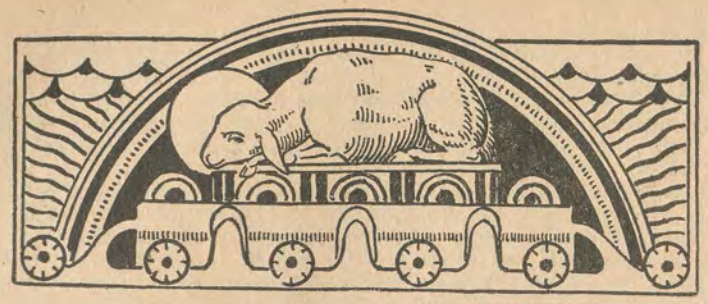

Nálada tajnej večere

Sieň tajnej večere je naplnená duchom Christa. Aj duše apoštolov sú v Jeho zajatí. Kamenné uhlie vydáva teplo, ktoré pred tisícročiami získalo od slnka a veľké duše vylievajú práve tak svoje teplo veľkými skutkami. Tak činil aj Isus Christos. Na Poslednej Večeri odovzdal apoštolom a cez nich aj celému svetu svoj najväčší dar. Lebo je azda väčšieho daru na svete, než je sv. eucharistia? V nej je duch Christov, i On sám spolu s činom tej prvej svätej tajnej večere, plnej lásky. Jeho duša bola obláčkom, z ktorého padala a padá milosť. Jeho hlavným citom je láska, ktorá Ho spája s ľuďmi. Toto všetko hovorí o bezprikladne hrdinských citoch pri plnom vedomí toho, že hlboko sa ponížil, aj keď prišiel od Boha a k Nemu odchádza. Nehovorí, ale v hlbokej pokore sa skláňa pred nohami každého z apoštolov, aby aj ich vzrušila tá horúca láska, ktorú cíti On k nim, aby cítili aj oni to, čo Christos cíti k nim. V Jeho očiach horí oheň, je vzrušený, horúčnaté myšlienky mu letia hlavou. Treba sa rozlúčiť. Pre Neho je to utrpenie, ale láska víťazí. Na pamiatku tu zanecháva seba v sv. tajine. Jeho láska neutají svoj charakter, chce spolužitie a uskutočňuje ho. Hľa, Christos pri nohách svojich učeníkov. Keby nemal lásku, nemal by ani toľko pokory a naopak, keby nebol natoľko pokorný, nevedel by tak ľúbiť. Odhoďme aj my pustú, chladnú duchovnosť, ľúbme tak, aby sme mohli nohy svojho blížneho hoci pobozkať.

Isus videl pred sebou paschálneho baránka a pred Jeho duchovným zrakom stojí obraz jednej hroznej noci, kedy dva milióny židov utekalo z Egypta. Za nimi sa hnalo vojsko faraóna, pred nimi až po obzor more a púšť a jeden veľký, modliaci sa človek — 80-ročný Mojžiš — uderil palicou do mora, ktoré sa rozostúpilo, aby urobilo miesto židom a utopilo vojská faraónove. — Je to len predobraz. Skutočnosť je taká, že temnotou hriechu sa poháňľa ľudstvo do večného hrobu, ale pred ním stojí Syn Boží so svojou palicou — sv. krížom — a otvára cestu ku spáse a ničí peklo. Tak ako na pamiatku prvej udalosti bola založená židovská Pascha, tak na pamiatku udalosti druhej — nášho spasenia — bola založená nová obeť, sv. liturgia. Je svätým znamením zatvorenia brány večnej záhuby.

Potom sa Christos pripravuje na obeť. To čisté telo, horúcu krv plnú citov skryje do chleba a vína a povie: „To robte na moju pamiatku." To znamená, že my sme mali za naše hriechy zomrieť naveky, ale Christos zomiera za nás a nás zachraňuje. Každý z nás mal zomrieť za hriechy, zadosťučinenie žiadneho z nás by však Christos neprijal. Ale On rozhodol, aby Jeho obeťou sme všetci dosiahli odpustenia.

Verím, Pane, radujem sa, ale pýtam sa Ta:

— Prečo si to tak zariadil?

Tu je odpoveď:

Ako v stvorení ukázal sa Boh i Jeho hory a moria, kvety i priepasti zvestujú Jeho veľkosť, tak aj v sladkom, neskôr v tvrdom a hrdinskom živote Christa znovu ukázal svoje morálne hodnoty i to, aký je svätý a milosrdný. Chcel si podrobiť naše srdcia a viesť ich k hlbokému prameňu svojej lásky. Tak vidím Christa a Jeho sv. obeť. Padnime na kolená a ďakujme Tomu, ktorý nás živí.

— Ukázal som vám tajinu môjho utrpenia a mojej obete — hovorí Christos — do chleba som ukryl seba samého, svoj život i dušu — do vína svoju krv a dobrotu svojho srdca. V nich sa modlím za vás. Ukážte tú veľkú obeť Pánovi a jedzte z nej. Príďte i vy, vyznajte svoj zármutok, nedostatky i hriechy do rúk božích. Moja pamiatka bude pre vás zárukou a útechou.

Vážme si tejto obete, lebo takej už niet a nebude. Potešíme tým Christa, zmierime Boha a obohatíme seba samých.

L. Radvanský.

Deväť blahoslavenstiev

„BLAHOSLAVENÍ TICHÍ, LEBO ONI ZEMOU VLÁDNUŤ BUDÚ" (MAT. 19, 4).

Priatelia! Tichosť je najväčšou okrasou kresťanskej duše. Tichý človek počúva Hospodina, Jeho svätú vôľu a Jeho prikázania. V nešťastí a neúspechu sa potom pridŕža slov spravodlivého Jóba: **„Jako Hospodevi izvolisja, tak bysť"** (J. 1, 21).

Tichý človek s láskou a oddanosťou zaobchádza so svojím blížnym. Neodpláca nikomu zlým za zlé. Nikoho neuráža ani slovom ani skutkom. Tak ako žeravé uhlie zmäkčí tvrdé železo, práve takú silu má tichý a skromný človek, ktorý sa nevie hnevať a zlorečiť. Tichý človek zabúda na urážky, klebety i ohováranie: nevie, čo je zlosť, nepriateľstvo a nenávisť.

Náš Spasiteľ hovorí: **„Každý, čo by sa hneval na svojho brata, zaslúži si pekelný oheň"** (Mat. 5, 22) a prihovára sa k nám, aby sme vzali na seba Jeho jarmo a učili sa od Neho, lebo On je tichý a pokorný srdcom a u Neho je odpočinok pre naše duše (Mat. 11, 29).

Jestvujú však kresťania, ktorí nevedia byť tichými. Je pravda, že človek sa nestane tichým za krátky čas. Aby sme dosiahli tichosti, musíme byť podobní spravodlivému Jóbovi.

Náš Spasiteľ Isus Christos bol naozaj tichý a pokorný. Slovo Božie o Ňom hovorí: **„Avšak ja ako hluchý nepočujem a ako nemý, ktorý neotvára ústa svoje"** (Ž. 38, 14). Nebolo na svete takej tichosti, akú mal Christos. Koľko urážok znášal od farizejov za svoju božskú náuku a za nekonečnú lásku k hriešnikom a chudákom. Veľkú nevďačnosť a neúctu znášal. Akí boli Jeho učeníci? Biedni, nevzdelaní rybári, ktorých On svojou tichosťou spojil. Pozrime sa utrpenia Christove a Jeho koniec! On, Knieža pokoja, obkľúčený nepriateľmi, zradený jedným zo svojich vlastných učeníkov, vysmievaný vojakmi, doráňaný, s tŕňovým vencom na hlave a urážaný nevďačným ľudom, znáša všetky hrôzy v tichosti a napomína nás a celý svet: **„Buďte i vy takí ako ja, lebo som tichý a pokorný srdcom"** (Mat. 11, 29).

V dobe, kedy náš Spasiteľ hovoril v podobenstvách, vtedy bolo málo kresťanov, prevažovali pohania. Kresťania boli tichí a Hospodin ľúbi tichosť a skromnosť. Odmenou za tichosť bude večná blaženosť, kde duša žije a nezomiera (Ž. 26, 13). Pane, požehnaj nám podľa milosti a ľudomilnosti Tvojej, aby sme sa stali blaženými a tichými teraz i vždy v budúcnosti.

(Pokračovanie.)

Znovu slnečná jar

Je odvekou skutočnosťou, že počas každého roku prispôsobujeme svoj život i prácu štyrom ročným obdobiam, jari, letu, jeseni a zime. Každé z nich má svoju krásu, svoj pôvab i význam pre život človeka. Jar je však obdobím, ktoré má v sebe čosi zvláštne, čosi, čo najviac upútava pozornosť človeka a určuje jeho vzťah ku každodennej práci. V čom je podstata tejto zvláštnosti? Najmä v tom, že na jar celá príroda spolu s človekom pociťuje najväčší impulz života, najviac tvorivej energie a človek i príroda vtedy vytvárajú to, čím potom žijú ostatné obdobia. Život a tvorivá práca — to sú dva charakteristické znaky jari. Ako hovorí Písmo sv., **každé semeno, každá tráva začína žiť, kvitne, aby po čase pod hrejivými lúčami slnka s požehnaním Stvoriteľa priniesli svoj plod pre blaho človeka, pre každú živú dušu** (Gen. 1.).

V tomto tvorivom procese však človek zaujíma osobitné postavenie. Kým živočích užíva to, čo mu vytvorí a ponúkne samotná príroda, človek, ako bytosť tvorivá a rozumná, pomáha prírode tvoriť, zušľachťuje ju, a tak spolu s ňou vytvára veľké hmotné hodnoty. Vytvára to, čím človek žije hmotne i kultúrne.

Základom našej fyzickej sily je chlieb. Sýtosť nie je jediným cieľom práce človeka. Práca len pre nasýtenie tela by človeku nebola osožnou, napriek tomu však náš mnohotvárny život čerpá svoju silu z **„každodenného chleba"**, ako ho nazval Isus Christos v modlitbe **„Otče náš"**. Tu sa nám približuje zmysel i čaro jari, krása a vznešenosť práce človeka na poli, pri výrobe chleba, pochopíme, v čom je význam tejto práce pre život celej spoločnosti.

Avšak často bola táto oblasť ľudskej práce zaznávaná, na mnohých miestach sa tak stáva aj dnes. Nie je to v tom zmysle, že by sa pracovalo málo, naopak, mnohé národy tvrdo bojujú o kus každodenného chleba. Chyba je azda v tom, že sa na túto životodarnú prácu využíva prevážne fyzická sila človeka, sila jeho pracovitých rúk.

My však žijeme v dobe veľkého technického rozvoja. Do služieb človeka pracujúceho na poli sú zaraďované vysokovýkonné stroje a náradia, aby dobrý poľnohospodár pri ich plnom využití dokázal zabezpečiť čo najväčšie množstvo chleba a krmovín pri najmenšej fyzickej námahe. Moc človeka nad prírodou nespočíva v sile jeho svalstva, ale v uplatnení rozumových schopností, vďaka ktorým môže mnohé prírodné sily postaviť do svojich služieb. V slovách Stvoriteľa: **„... ovládnite ju"** (t. j. zem), spočíva charakter a podstata postavenia ľudskej bytosti na zemi. Keď sa pozrieme aj na iné povolania, zistíme, že tak ako na poli, aj inde sa od prírody ťažko dostáva chlieb, ba ešte ťažšie pracujú ľudia na rôznych úsekoch nášho života. Stačí spomenúť prácu baníkov, ktorí po celý svoj život ťažko a zodpovedne pracujú pod zemou. Preto nesmieme preceňovať ani podceňovať prácu nikoho. Žijeme a pracujeme ako národ, a preto každý z nás, či robotník, či roľník, všetci **„podľa daru milosti, ktoré nám boli dané"** (Rím. 12, 16) Bohom, máme svoju prácu plniť zod-

povedne a pre blaho celej spoločnosti, pre blaho všetkých. Nezabúdajme však, že keď hovoríme o práci na poli, má tu usilovnosť ešte väčší význam. I sám Boh sa prizerá na prácu roľníka, vysoko ju hodnotí a žehná jej. Sv. Lukáš píše: **„Pán Boh nenecháva seba bez svedectva činiac dobré, dávajúc nám dažde z neba a úrodné časy, naplňuje nás pokrmom a srdcia naše veselosťou“** (Sk. 14, 17). Dobrého poľnohospodára Boh nazýva **„synom rozumným“** (Prísl. 10, 4—6), lebo takýto človek **„vidí dobré vo všetkej svojej práci, ktorou sa trudí pod slnkom ten skromný počet dní svojho života, ktoré mu dal Boh, lebo toto je jeho dielo“** (Kaz. 5, 18). Poznať svoj údel a podľa toho pracovať, to je to dobré v každej práci, najmä však na poli. Chlieb potrebuje sám roľník, potrebuje ho robotník a študent, dieťa, starec i vojak, ktorý stojí na stráži, aby sme mohli kľudne pracovať. Tu sme pri tom, čím je pre nás jar, aký význam má jarná práca na poli. Z tvojej práce, milý poľnohospodár, sa budú všetci živiť. Preto nenechaj v tomto rozhodujúcom okamihu zem ležať úhorom, ale dobre zasej šíre lány našich polí, aby sa čím skôr zazelenali bohatou úrodou. Sústreď všetky svoje schopnosti, svoje tvorivé sily a spolu s ostatnými pracujúcimi splň svoju úlohu voči svojim blížnym, lebo Pán ti bude pomáhať, aby nič nevyšlo nazmar (Ján 6, 12). Tak nás učí slovom i príkladom Spasiteľ náš Isus Christos. Azda sa na niektorých miestach stáva aj to, o čom hovorí sv. ap. Pavel, že totiž **„niektorí neporiadne sa správajú medzi vami, že nepracujú poctivo, aby jedli svoj vlastný chlieb“** (II. Tes. 3, 10—11). Ty sa však riaď svojím dobrým svedomím a slovom Božím, lebo človek svojou poctivou prácou musí vytvárať nielen hmotné statky, ale aj usilovať o poctivého človeka, aby bremeno práce a života niesli všetci svedomito.

Aká teda bude naša práca v jari, taká bude žatva, taký bohatý bude aj náš stôl. Takto rozmýšľa každý dobrý hospodár. V tom sa prejaví jeho láska k Bohu i k človeku. K Bohu ako nášmu Stvoriteľovi, ktorý nám dal do našej moci celú prírodu a ktorý neustále žehná našej poctivej práci, k človeku, ktorý je naším blížnym a ktorému sme morálne zaviazaní. Tak nám diktuje aj duch nášho kresťanského náboženstva: **bez lásky k človeku nemôžeme milovať ani Boha. Aj na poslednom súde sa nás bude Isus Christos pýtať, či sme hladného nakŕmili, lebo v ňom sme nasýtili aj Isusa Christa. Služba človeku je súčasne aj službou Bohu, lebo On je Otcom všetkých. Predpoklady k úspešnému vykonaniu tejto práce máme vo forme strojov a vlastných schopností.**

Zároveň spomeňme na tých, ktorí tejto jari nemôžu pokojne, pracovať na poli pre vojnové udalosti, alebo na tých, ktorí nemajú na čom pracovať, hoci by chceli, i na tých, ktorí síce budú pracovať, ale výsledky ich práce si privlastní niekto iný, i na tých, ktorí musia so zbraňou v rukách brániť svoju slobodu a národnú nezávislosť a vážme si toho, že my môžeme pracovať pokojne.

Boh nech žehná vašej ušľachtilej práci!

Št. Pružinský, duchovný.

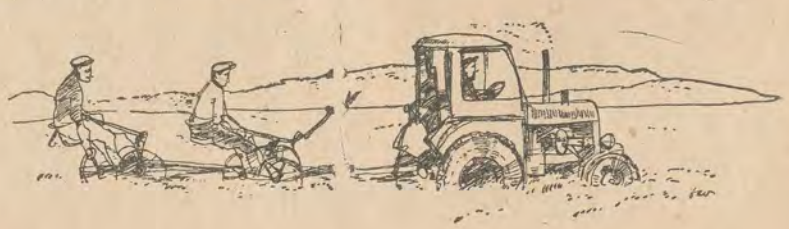

Na oslavách tisícročia Athosu

ATHOS, 23. júna. — Na oslavách tisícročia je toľko ľudí, že len časť má miesto v chráme Protate. Ostatní sú pod ohromným šiatrom, kde bohoslužby počúvajú z megafónov. Sami nevedia, o čo prichádzajú: veď sv. liturgiu slúži J. Sv. patriarcha Athenagoras spolu so štyrmi patriarchami, desiatimi archijerejmi, dvomi duchovnými a štyrmi diakonmi. Ozaj, je to medzinárodná pravoslávna bohoslužba: okolo sv. prestolu stoja predstavitelia takmer celého pravoslávneho sveta. Symbol viery a modlitbu Pána čítal teraz už nebohý grécky kráľ Pavel.

Chrám žiari svetlami tisícov sviečok, prenikajú sem aj slnečné lúče, ligocú sa drahokamy na archijerejských mitrách. Všetko ľahúčko obostiera jemný dym kadidla. Takto oslavuje cirkev pozemská. Spolu s ňou však sa raduje aj cirkev preslávených svätých, ktorí sa na nás pozerajú miernymi očami z chrámových fresiek.

Každý pozorovateľ, aj keď neveľmi pozná byzantský štýl maľby, zbadá zvláštne farby, jas, radosť nadpozemského života v týchto ikonách. Vynikajú pozoruhodnou plastičnosťou. Autorom ikon v Protate je geniálny Panselin, byzantský maliar XIV. storočia.

Po sv. liturgii sa začína slávnostný sprievod okolo chrámu. Nesú aj ikonu presv. Bohorodice „Dostojno jesť“, ktorá má veľkú historickú cenu a s ktorou sa spája aj cirkevná tradícia.

Aj keď sme značne ustatí, ani po obede niet času na odpočinok: treba sa pripraviť k večernej bohoslužbe v ruskom Andrejevskom monastieri. Chrám sv. Andreja pochádza z min. storočia. Je to najväčší chrám na sv. hore — mohol by byť aj katedrálou v každom veľkom meste. Jeho poklady sa nedajú ani opísať, stačí azda spomenúť ikony pokryté platinou. Starci-mnísi v chudobných riasách, ktorí strážia toto bohatstvo — to je úžasný kontrast.

Večerné bohoslužby odslúžili dvaja archimandriti, grécky a bulharský, za spoluslúženia bulharského diakona, ktorý je inak sprievodcom a lekárom J. Sv. patriarchu Cyrila. Stál som medzi dvomi archijerejskými trónmi; na jednom sedel J. Sv. Athenagoras, na druhom arcibiskup jaroslavský a rostovský Nikodim. Prítomný bol aj kráľ Pavel s následníkom Konštantínom. Obaja vrúcne pobozkali ruky patriarchovi Athenagorasovi i arcibiskupovi Nikodimovi. Po bohoslužbách patriarcha Athenagoras i arcibiskup Nikodim sa odobrali ku hrobu prvého ruského igumena Andrejevského monastiera. Za nimi išlo veľa archijerejov, duchovných i laikov. Prekrásne ruské nápevy panychídy všetkých dojali; panychída sa slúžila za všetkých mnachov tohto niekedy slávneho, teraz upadajúceho ruského monastiera.

Potom sme sa pripravili na odchod do lávry sv. Athanasija. Zrazu sa pred nami otvorila jedinečná panoráma prístavu. Osvetlené parníky sa knížu v rozprávkovom súmraku letného večera. O niekoľko minút sa naše člny vydali na cestu indigovým morom.

Ráno 24. júna o 6. hodine sme pristáli na pobreží pri lávre sv. Athanasija. Na brehu sme rýchlo, ale ako ďalej? K dispozícii máme len dve autá a niekoľko džípov. Pochopiteľne, že sa odvážajú najprv tí, ktorí budú slúžiť slávnostnú sv. liturgiu, potom aj tí archijeriei, ktorí sa pomestia. My ostatní čakáme na ďalší transport, čo trvá dosť dlho, lebo ešte pred nami treba odviezť do monastiera kráľa s následníkom.

Bol som trocha vyvedený z miery, lebo mi ostali aj všetky zavazadlá našej delegácie, včítane bohoslužobných odevov. Rozčuľovala ma myšlienka, čo si asi oblečie vladyka Nikodim k sv. liturgii. Jeden z dobre informovaných archijerejov ma však ukľudnil: v lávre vraj majú veľa archijerejských odevov a nie hoci-

akých; každé jedno z nich má vysokú historickú cenu.

Z vojenskej lode čln priváža kráľa s následníkom. Osobitne na to určený oddiel námorníkov, zvuk trúbky a kráľ so synom robia prehliadku... Potom džípom odchádzajú prašnou cestou k lávre.

Keď som sa nakoniec dostal do lavry aj ja, hneď som sa ponáhľal do oltára hlavného chrámu zistiť, či predsa len nevznikli ťažkosti s oblečením vladyku Nikodima. Ten však, oblečený v starodávnom, prekrásnom archijerejskom rúchu a v gréckej mitre, sa len na mňa ukľudňujúco usmial: všetko v poriadku.

A skutočne bolo všetko v poriadku: J. Sv. Athenagoras slúži v ťažkom zlatom rúchu, ktoré daroval lávre v 10. storočí cár Nikifor Foka. Také isté byzantské rúcha majú aj ostatní ôsmi archijereji, ktorí spoluslúžia. Poskytujú veľkolepý pohľad... Bulharský docent teológie Apostol Michajlov, ktorý tiež zostal so mnou na pobreží s archijerejským odevom v kufroch, uľahčene vydychuje, vidiac, že jeho patriarcha Cyril dostal mitru celú zo zlata, striebra a drahokamov.

Keď sme vo chvíli premenenia sv. Darov padli tvárami k zemi pred Tvárou Božou, ďakoval som Mu za to, že mi dovoľuje prežívať tieto posvätné okamihy, a v mojej osobe aj maďarskému pravosláviu. Stalo sa totiž prvýkrát, že jeden zo služobníkov maďarského pravoslávia mohol byť svedkom podobných skvelých udalostí.

Veľkonočné vajíčko

Všetko okolo nás pripomína rýchlo sa blížiacu jar. Práve na jar prichádzajú aj naše sviatky — Pascha Christova. Nuž a kto by nepoznal veľkonočnú oblievačku či šibačku, kto by nepoznal veľkonočné vajíčko, ktoré tak patrí k Veľkej noci ako stromček k Vianociam.

Vložme vajíčko — na pohľad mŕtve — pod kvočku a o tri týždne sa v ňom prebudí život. Život — symbol Veľkej noci. Azda práve preto toto obdobie je charakteristické množstvom vajíčok. Na Veľkú noc si priatelia a známi navzájom darujú vajíčka. Chcú takto prejaviť si vzájomnú priazeň a náklonnosť. Zvyk darovať vajíčko je veľmi starý. Siaha až do dávnych čias našich predkov, ktorí verili, že vajíčko má životodarnú silu a užívali ho ako symbol mladosti, zdravia a jari najmä pri obradoch vítania novej jari. Kresťanstvo tento zvyk prevzalo a posvätilo. Starí kresťania vo vajíčku videli aj symboliku zmŕtvychvstania. Pre prvých kresťanov bolo vajíčko symbolom Christovho hrobu, z ktorého po odvalení kameňa vyšiel nový život. Vari aj preto bolo vajíčko od nepamäti milým darom pri veľkonočnej oblievačke a šibačke.

O darovaní vajíčka nám dejiny uchovali rôzne pozoruhodnosti. Tak napr. v Anglicku r. 1918 istý lord venoval svojmu dievčaťu vajíčko, ktoré vážilo 3 q a bolo celé z čokolády, plnené cukríkmi.

Nás však zaujíma vajíčko skutočné, ktoré je symbolom nového života. Takéto vajíčka sa spočiatku darovali len biele. Neskôr sa ľudia už neuspokojovali s bielym vajíčkom, chceli aj tu vyjadriť svoj umelecký cit a vkus. Preto začali vajíčka farbiť. Najprv červenou farbou, ktorá je znamením radosti, vrúcnej lásky a vďaky k Bohu za Jeho obeť a za našu spásu. Neskoršie pribudli aj iné farby, tak ako to poznáme dnes.

V niektorých oblastiach Slovenska obratné ruky človeka vedia so zvláštnou zručnosťou maľovať „kraslice". Oči so záľúbením na nich spočinú. Používajú sa tu rôzne farby, ale len také, ktoré vyjadrujú radosť.

Až ich tiež dostaneme — prijmime ich s láskou. Fr. Dancák, duchovný.

Posmrtná spomienka

Dňa 28. 12. 1965 zomrel v Niž. Tvarožci dlhoročný kurátor tamojšej náb. obce PETER BABEJ. Narodil sa v Nižnom Tvarožci roku 1882, kurátorom bol nepretržite od r. 1925. Cirkevná obec v Niž. Tvarožci stratila v nebohom dobrého kresťana a obetavého pracovníka.

Pohrebný obrad vykonal d. o. Juraj Hric, miestny duchovný, dňa 30. 12. 1965. Nech Pán Boh dá svojmu oddanému služobníkovi po statočnej práci tiché odpočinutie.

Zo života michalovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby.

● Dňa 2. februára 1966, v deň sviatku **STRETENIJA HOSPODA NAŠEHO ISUSA CHRISTA Preosvietený vladyka CYRIL, biskup-vikár michalovskej eparchie, v katedrálnom chráme v Michalovciach** za asistencie d. o. Štefana Horkaja, predstaveného katedrálneho chrámu, **odslúžil archijerejskú sv. liturgiu,** vykonal tradičnú posviacku sviečok, predniesol príležitostnú kázeň a udelil veriacim svoje arcipastierske požehnanie.

Archijerejské vizitácie.

● **Preosvietený vladyka CYRIL,** biskup-vikár michalovskej eparchie, v sprievode d. o. mitr. prot. Mikuláša Ščerbeja, riaditeľa ER, **navštívil nasledujúce farnosti:**

● **Dňa 17. februára 1966: Cejkov, Novosad, Zemplínske Hradište a Trhovište.**

Dňa 19. februára 1966: Bežovce, Lekárovce a Vysokú nad Úhom.

Z príležitosti vizitácie Preosvietený vladyka CYRIL prezrel si objekty chrámov a farských budov a mal pohovory s duchovnými správcami a niektorými kurátormi spomenutých farností.

PRAVOSL. BOHOSLOVECKÁ FAKULTA OZNAMUJE:

Podmienky prijatia na PBF v Prešove na šk. rok 1966/67.

Pravoslav. bohoslovecká fakulta v Prešove prijme na šk. rok 1966/67 uchádzačov o štúdium na tejto fakulte za týchto podmienok:

a) Do jednoročného prípravného kurzu pri PBF môžu byť prijatí uchádzači, ak majú aspoň 17 rokov, ktorí nemohli ukončiť strednú školu III. stupňa.

b) Do I. ročníka PBF môžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú plnú strednú školu III. stupňa s maturitou.

Vlastnoručne napísanú žiadosť treba zaslať na adr.: Pravosl. bohosl. fakulta Prešov, ul. Sládkovičova 23. Priložte tieto doklady: 1. Krstný list, 2. posledné šk. vysvedčenie, 3. lekárske vysvedčenie o zdravotnom stave, 4. životopis, 5. odporúčanie miestneho duchovného.

Žiadosti sa prijímajú do 30. apríla 1966. Prijímacie pohovory sa budú konať na Dekanáte PBF, o čom bude každý uchádzač zvlášť vyrozumený.

Dekanstvo PBF.